

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,

Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrto leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Železničarji! Volilci!

Odkar si je delavstvo izvojevalo enako direktno in tajno volilno pravico, je nakrat naraslo število njegovih prijateljev. Toda za nobeno delavsko kategorijo se meščanske stranke toliko ne pulijo, kot ravno za železničarje. Dokler ti še niso imeli volilne pravice, se ni nikdo zmenil zanje. A tudi sedaj je zanimanje za železničarje splošno le za časa volitev, ko se s sladkimi obljubami lovi glasove železničarjev. Ko so pa volitve končane, pozabijo meščanski poslanci na svoje obljube in ko sedijo v parlamentu ravna jo ravno nasprotno. Evo Vam dokazov!

Pasivni odpor 1. 1905 je krščansko-socialno časopisje imenovalo *delovno sleparijo*, ker morajo železniške uprave izplačevati plače uslužbencem, med tem ko je promet jako omejen.

L. 1908 je potekel triletni rok v katerem bi bila železniška uprava morala izvesti dane koncesije. Ker pa je bil njih velik del še neizpolnjen, je sodr. dr. Ellenbogen meseca marca 1908 v proračunskem odseku zahteval 20 milijonov kron, da se more ugoditi najnujnejšim željam in zahtevam železničarjev. Vkljub temu, da so naši poslanci pojasnili mizerni položaj železničarjev, ki največ trpijo vsled neznosne, vedno rastoče draginje, so meščanski poslanci 5. marca 1908 složno glasovali proti predlogu dr. Ellenboga. Ze pri tem glasovanju so se sami razkrinkali „prijatelji“ železničarjev.

Sodr. dr. Ellenbogen je ta predlog nato stavil kot manjšinski predlog, ki je vsled tega prišel v zbornico. Ko se je dne 26. junija 1908 o njem glasovalo, so ga krščanski poslanci, nemški, slovenski in češki nacionalci zopet pokopali.

Meščanska koalicija je enostavno odrekla sredstva za izvedbo najnujnejših železniških zahtev. Vkljub temu pa so socialno-demokratski poslanci dosegli 14 milijonov kron za železničarje.

Vdružit so meščanski poslanci izdali železničarje 24. maja 1910. Takrat je sodr. Tomschik v proračunskem odseku na novo povdarjal želje in zahteve železničarjev ki še vedno niso bile izpolnjene. Da se dane obljube vendar enkrat izpolni, je med drugim v proračunskem odseku predlagal 8.8 milijonov kron za proračun železniškega ministrstva.

Tudi ta predlog so meščanski poslanci v proračunskem odseku in v zbornici odklonili.

Vlada in z njo meščanski poslanci so se izgovarjali, da ni denarja. Za železničarje ni bilo denarja, dasiravno se je zahtevalo malenkost 8.8 milijonov. Toda ravno isti poslanci, ki železničarjem ne privoščijo niti najmanjšega zboljšanja, so z navdušenjem dovolili marinizmu 312 milijonov kron za bojne ladje.

Živo nam je še v spominu, kako so se meščanski poslanci v socialno-zavarovalnem odseku trudili na vse kriplice, da se socialno zavarovanje poslabša in železničarje oropa že pridobljenih pravic. Tako n. pr. naj bi določal § 232., da dobivajo železničarji nezgodno rento le v taki višini, da bi skupno s pokojnino ne presegala prejšnjega letnega zaslužka. Za ta načrt so na seji odseka z dne 17. septembra 1910 glasovali vsi meščanski zastopniki proti socialnim demokratom. Podržavljeni poslanec Kroy se je celo izrazil, da je travmatična nevroza, ki je navadno posledica nezgode, postala modna bolezen železničarjev.

Toda to je »prijatelj« železničarjev še vse premalo. Spravili so se tudi nad kolicijsko pravo železničarjev. Kroy, dr. Weidenhoffer in dr. Michel so 22. junija 1908 predložili železničarski zakonski načrt, v katerem se zahteva petletne pogodbe za železničarje glede plačilnih norm. § 124. tega načrta se glasi:

»Z ječo od enega do šest mesecev se kaznuje kdor pred pretekom pogodbene dobe hujska, ali pa navaja k plačilnemu gibanju.«

Torej, če bi kdo že samo govoril o potrebi spremenitve plačilnih norm, bi se izpostavil nevarnosti, da pride v ječo. Vsako pripravljeno delo za mezno gibanje bi bilo zločin in železničarjem bi bila odvzeta akcijska svoboda.

Toda nas še bolj zanima resolucija, ki jo je stavil dr. Rybař v pododseku za službeno pragmatiko 21. februarja 1911, to je ob času pasivnega odpora državnih uradnikov in slug. V resoluciji je pozivljal vlado, naj zboljša državnim uslužbencem njihov položaj, ob enem pa je zahteval, naj vlada revidira obstoječe predpise, da s tem onemogoči tak način boja. Torej v eni roki bonbončke v drugi pa bič!

Ko je vlada Badeni-Guttenberg razpustila železničarsko organizacijo, se je v zbornici izrazil krščansko-socialni poslanec dr. Kreh:

»Razpustitev je bila nujno potrebna v interesu železničarjev (Burni ugovori pri socialnih demokratih), v interesu občinstva, vlade, države, vere, morale, pravice. (Burni ugovori pri socialnih demokratih.) Železničarji so pri tej organizaciji trpeli le škodo.«

Primate tatu! kričijo meščanski demagogi, ki pokopavajo socialno-demokratske predloge in potem trdijo, »da so socialni demokratje krivi, da se ni več doseglo«.

Kje je iskati prave krivce, takoj pokazemo. Jeseni 1910 se je naša organizacija pogajala z upravo južne železnice radi še neizvedenih koncesij. Uspeh je bil, da se je uprava vdala ter dne 16. septembra 1910 dovolila kar se je takrat zahtevalo.

Slovenski in nemški nacionalci pa so v bratski složnosti spletkarili in pozivali k pasivnemu odporu, da bi porazili našo organizacijo. 16. septembra 1910 je uprava ugodila našim zahtevam, nacionalci pa so

še 21. septembra 1910 predložili svoje zahteve!! Ker nas niso mogli poraziti s svojim podlim nastopom, pa vpijejo, da smo krumirji. Torej primite tatu!

Kakor vidimo iz gori navedenih dojev, so koalirani nacionalci, klerikalci in krščanski socialci delovali vedno le proti železničarjem. Pokopali so socialnodemokratske predloge in dali svojo pomoč pri vsakem atentatu na železničarske pravice. Obrekovali in blatili so železničarje in zahtevali omejitev njih gibanja.

Sedaj so se pa zopet spomnili, da ste volilci in fehtarijo za Vaše glasove.

Železničarji! Spominjajte se njih delovanja in jim dajte primeren odgovor 13. junija.

Nobenega železničarskega glasu ne smejo dobiti meščanski kandidati!

Vsak zaveden železničar bo 13. junija glasoval za socialno demokratičnega kandidata.

Kandidati jugoslovanske socialno demokratične stranke so:

a) Kranjsko.

1. Volilni okraj: Mesto Ljubljana: Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.

2. Ljubljanska okolica: Anton Kristan, ravnatelj v Ljubljani.

3. Radovljica - Kranjska gora - Tržič: Dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat v Gorici.

4. Kranj - Škofja Loka: Anton Udovč, uslužbenec ces. kr. državne železnice v Ljubljani.

5. Kamnik-Brdo: Ivan Tokan, strokovni tajnik v Ljubljani.

6. Vrhnika-Logatec-Idrija-Cerknica: Anton Kristan, ravnatelj v Ljubljani.

7. Postojna-Senožeče-Ilirska Bistrica-Vipava-Lož: Josip Kopač, železničarski tajnik v Trstu.

8. Litija-Višnja gora-Radeče: Fran Bartl, upravnik v Ljubljani.

9. Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje: Fr. Hrastovčan, posestnik v Krškem.

10. Velike Lašče-Ribnica-Zužemperk (brez selske občine Smuka): Ivan Mlinar, tiskar v Ljubljani.

11. Metlika-Rudolfovo (brez selskih občin okraja 12., Črnomelj (brez občine Planina): Ivan Mlinar, tiskar v Ljubljani.

b) Štajersko:

24. Volilni okraj: Sodni okraj Maribor severno od Drave se naznani, ko dobi izvrševalni odbor poročilo konference.

25. Sodni okraj Maribor južno od Drave; Alfred Pičinin, vozni mojster in posestnik v Pragerskem.

26. Ptuj-Ormož: Mihael Kosel, zasebne uradnik v Gradcu.

27. Celje-Vransko: Ivan Tokan, strokovni tajnik v Ljubljani.

28. **Rogatec-Šmarje-Kozje: Melhijor Čobal**, vodja kons. društva v Zagorju.

29. **Brežice-Sevnica-Laški trg: Melhijor Čobal**, vodja kons. društva v Zagorju.

30. **Marenberg-Šoštanj-Slovenji Gradec: Ignac Sitter**, rudarski tajnik v Trbovljah.

e) Koroško.

Volilni okraj **Borovlje-Dobrlaves-Železna kapla-Pilberk: Ignac Sitter**, rudarski tajnik v Trbovljah.

d) Goriško:

1. **Mesto Gorica: Jakob Gosetti**, čuvaj c. kr. državne železnice v Trstu.

2. **Goriška okolica: Dr. Henrik Tuma**, odvetnik v Gorici.

3. **Ajdovščina-Komen-Sežana: Josip Kopač**, železničarski tajnik v Trstu.

4. **Brdo-Cerkno-Kanal: Just Černe**, železniški strojevodja.

e) Trst:

Mesto: 1. volilni okraj: Valentin Pitoni, vodja konzumnih zadrug v Trstu.

2. **volilni okraj: Rudolf Cerniutz**, uradnik v Trstu.

3. **volilni okraj: dr. Edmund Puecher**, odvetnik v Trstu.

4. **volilni okraj: Ivan Oliva**, tiskar v Trstu.

Tržaška okolica: Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.

Za Istro in Dalmacijo se razglase kandidature po poročilu konference.

Podjetniki v volilnem boju.

Volilni boj, ki se bje sedaj v celi Avstriji za sestavo drugega ljudskega parlamenta, ima svoj poseben značaj: *združitev vseh meščanskih strank proti delavski razredni stranki*. Odkriti in tajni kompromisi, ali pa vsaj tajne pogodbe za ožje volitve jasno kažejo bistvo tega politično-razrednega boja.

Ta volilna situacija se je razvijala od tega trenutka, ko je prvi ljudski parlament pričel svoje delovanje. Takrat so se pričeli industrialci pritoževati, da je industrija v državnem zboru premalo zastopana. Potrebo močnejšega zastopstva v parlamentu so uvideli, a ne v premogočnem stališču, ki ga je kmalu zavzemala Hohenblumova garda, pač pa v močni socialno-demokratski delegaciji.

V tem pa se izraža njih napačno umevanje položaja. Saj je samo ob sebi umevno, da socialni demokratje ne delajo razvoju industrije nobenih ovir, ker je močno razvita industrija pogoj obstoja močnega delavstva. Že iz teh razlogov nima socialna demokracija povoda ovirati industrijalni razvoj. Od socialnih demokratov zahtevano varstvo delavstva ne more niti najzagrizenejši pod-

jetnik smatrati kot oviro industrijalnega razvoja. Že sedaj je tudi v podjetniških krogih močno razširjeno mnenje, da so najboljše plačani delavci najboljši in najzanesljivejši in da so najzmožnejši tisti delavci, ki imajo kratek delavni čas in se potom varstvenih naprav skrbijo za njih življenje in zdravje.

Dogma o nemogočem in nedopustnem obremenjenju industrije vsled socialnopolitičnih naprav najde v nas neizprosne nasprotnike. Toda mi si predstavljamo pospeševanje avstrijske industrije na drug način kot na stroške delavstva. Tajnik zveze avstrijskih industrijcev, dr. Hertz, navaja v svojem spisu celo vrsto prepričevalnih dokazov proti mnenju, da zahteve delavstva in seve tudi njih zastopstvo v parlamentu ovirajo industrijalni razvoj v Avstriji, ali pa omejujejo nje plodovitost. Vrhutega našteva dr. Hertz še celo vrsto drugih, večjih ovir, proti katerim se mora bojevati industrijalna produkcija. Z ozirom na volilno gibanje je za nas jako zanimivo, da navaja dr. Hertz kot tajnik zveze industrijalcev med ovirami industrijalne produkcije tudi močno izseljevanje iz Avstrije, nadalje protežiranje agrarizma, ne le v načelnih vprašanjih gospodarske politike, temveč tudi v davčnih vprašanjih. Po njegovih zatrilih »dobiva država od enega pripadnika neagrarnega prebivalstva dva in polkrat toliko dohodkov kot od enega pripadnika poljedelskega prebivalstva«. Od 1868 do 1908 so skupni dohodki iz direktnih davkov, ki jih plačuje agrarno prebivalstvo močno padli, in sicer za 171 milijonov kron. V istem času pa so narasli dohodki iz direktnih davkov, ki jih plačuje neagrarno prebivalstvo, za 3242 milijonov kron. Zanimivo je z ozirom na neresnične trditve industrijalnih volilnih govornikov, kar trdi dr. Hertz o socialno političnih bremenih avstrijske industrije. On pravi: »Kar se tiče prispevkov za socialno zavarovanje, je avstrijska industrija napram nekaterim socialnopolitično zaostalim deželam res nekoliko bolj obremenjena, pač pa je napram nemški industriji sedaj *manj* obremenjena.

Ravno v tej volilni borbi pa pridejo razne podjetniške organizacije in naglašajo potrebo direktnega poseganja v volilno borbo, s tem, da postavijo lastne kandidate.

Tu nastopi kot kandidat kak odličen član organizacije industrijalcev, tam zopet kak tajnik teh organizacij, ali pa kak jurist te gospode in se pogaanja za zaupanje volilcev.

Iz raznih oklicev zadnjega časa je razvidna smer in tendenca tega delovanja. Libereška trgovska zbornica n. pr. grmi

proti socialnemu zavarovanju in posebno povdarja previsoke upravne stroške te socialno-politične naprave. Grof Vetter pa v Pragi grmi proti nevarnosti socialno-političnih zahtev in slovesno protestira proti popustljivosti parlamenta.

Vse to daje volitvam izrecno *razredni značaj*. Na eni strani koalicija, ali pa vsaj skupno delovanje meščanskih strank, na drugi pa postopanje industrijalcev in njih organizacij; z večjo jasnostjo ne morejo govoriti politična dejstva delavstvu. Zeleti bi bilo, da delavstvo, posebno pa strokovno organizirano, dobro razume ta govor.

Delavstvo je videlo in slišalo kaj se pripravlja in kaj se je izvršilo. Ljut boj med poslansko in gosposko zbornico celo za najmanjši napredek, zagrizeno nasprotstvo podjetniških hlapcev v prejšnjem parlamentu proti še tako majhnim naredbam za dobro delavskega razreda. Kakor sedaj kaže, so bila to le prednaznanila poznejših bojev izven parlamenta. Paragraf glede prelomljenja pogodbe, delavska knjižica, odgoditev zakonite prepovedi industrijalnega nočnega dela žensk, predlog socialno-demokratskih poslancev in nastop meščanskih poslancev v teh zadevah, vse to se ne sme pozabiti sedaj, ko podjetniki direktno posegajo v volilno borbo.

Vrhutega še pride k tem izkušnjam iz prvega parlamenta, v katerem »industrija ni imela nobenih zastopnikov«, dejstvo, da stavijo podjetniške organizacije vso svojo gospodarsko moč v službo volilne agitacije. Iz tega se mora delavstvo učiti, da je *zastavljanje vseh sil zapoved spoštovanja do samega sebe in lastne ohranitve neobhodno potrebno*.

Postopanje podjetništva pa je tudi nepravilno. Glavno zlo v oviranju industrije so visoki davki, ki so posledica blaznega oboroževanja in pa napačna gospodarska politika. Toda ne smemo si domišljati, da bi podjetniki, ki zajemajo bogastvo iz oboroževanja, protestirali proti njemu. Vendar bi pa proti agrarni prevzetnosti morali pričakovati boj od te strani. Namesto tega pa se razglasi delavne sloje kot sovražnike, katere se mora poraziti. Delavstvo bo mirno in z veseljem sprejelo politični boj s svojimi nasprotniki in ga bo izvajalo do končne zmage delavstva. 13. junij bo za delavstvo časten dan in dan veselja.

0 agrarnih carinah.

Napisal dr. Oton Bauer.

Ko so se začele širiti misli angleških fritrederjev (pristašev svobodne trgovine; free trade = svobodna trgovina) po evrop-

ravno ko je duhoven tako govoril ljudstvu in ko je slišal, da se govori o njem je postal pri odprtih vratih in poslušal. Videl je, kako ljudje poljubujejo roke, videl je, kako je duhoven, sklonjen k pozlačeni podobi, hitro smuknil v možnjo denar, ki ga je darovalo ubogo ljudstvo.

To je vzbudilo hudičovo jezo in ko je zapuščal duhoven cerkev, je šel hudič za njim in ga zgrabil trdno za posvečeni talar. »Haló, tolsti gospodček!«, je zaklical, »zakaj se lažeš temu ubogemu, prevarnemu ljudstvu? Kakšne peklenske muke si mu opisoval? Ne veš li, da pretrpi to ljudstvo že v pozenskem življenju peklenske muke? Ne veš li, da ste ti in državne avtoritete moji zastopniki na zemlji? Vi ste oni, ki mu daste občutiti peklenske muke, s katerimi mu grozite po smrti! Ali tega res ne veš? — „Dobro, potem mi sleduj“. Hudič je zgrabil duhovna za vrat, dvignil v zrak in ga nesel k tovarni, k livarni železa. Tam je videl duhoven delavce begati naglično sem in tje in se truditi v vročini. Zelo kmalu duhoven ni mogel več prenesti soparnega zraka in vročine. S solzami v očeh je prosil hudiča: »Pusti me! Daj mi oditi iz tega pekla!« — Ljubi prijatelj, moram ti pokazati še več krajev. — Znova je zgrabil hudič duhovna

PODLISTEK.

Duhoven in hudič.

Dostojevskij.

Pred oltarjem krasne cerkve, osvetljene nega od ogromne množice sveč, v svetlobi katerih je blestel srebrni in zlati kinč, je stal duhoven v krasni obleki in sijajnem plašču. Bil je korenjaški in dostojen mož rožičastega obraza in lepo gojene brade. Njegov glas je bil zvočen in njegove kretnje so izražale nepristopno zvišenost. Cela njegova prikazen se je popolnoma vjemala s cerkvijo, ki je žarela in bliščala v razkošnem sijaju.

Zbrana občina je izgledala čisto drugače. To so bili večinoma revni delavci, kmetje, stare ženske in berači. Njih obleka je bila slaba in je razširjevala oni posebni duh revščine. Njih vpadli obrazi so kazali sledove gladi in njih roke sledove robotanja. Bil je to pogled na bedo in revščino.

Ko je pokadil pred vsemi svetimi podobami, je pozdignil duhoven pobožno in slavnostno svoj glas:

„Ljubljani bratje v Kristu!“, je govoril, „ljubi naš Gospod Bog Vam je dal življenje in Vaša dolžnost je, biti z njim zadovoljni. Ampak ste-li zadovoljni? Nikakor.

Pred vsem nimate prave vere v našega ljubega Gospoda Boga in v svete njegove čudeže.

Ne darujete cerkvi tako radodarno od svojega pridelka kakor bi morali.

Drugič: ne poslušate zadosti oblasti, upirate se posvetni moči, carju in njegovim uradnikom. Smešite zakone.

V sv. pismu stoji: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega“, toda vi tega ne delate: Veste-li, kaj je to?

Smrtni greh. Resnično, povem Vam, hudič Vas hoče speljati od prave poti. Ta vede Vaše duše k pohujšanju, medtem ko mislite Vi, da Vas vspodbuja Vaša svobodna volja, da delate tako. Njegova volja je to, nikakor Vaša. Čaka samo na Vašo smrt. Gori od poželjivosti, da bi imel Vaše duše. Plesal bode pred peklenskimi plameni v katerih bodo trpele Vaše duše peklenske muke. Zato Vas svarim, bratje, in Vas zaklinjam: zapustite cesto ki vede k pogubljenju. Še je čas. Usmili se, o Bog!

Groze trepetajoč ga je poslušalo ljudstvo. Verjelo je slavnostnim besedam duhovna. Ljudje so vzdihovali, se križali in goreče poljubljali zemljo. Tudi duhoven se je pokrižal, obrnil s hrbtom proti ljudstvu in se smejal. Slučajno je šel mimo cerkve hudič,

skem kontinentu, so našle med agrarci mnogo pristašev. Kontinentalne države so pridelovale več žita, kot so ga potrebovale za svoje prebivalstvo. Izvažale so ga in žitnega uvoza se jim ni bilo bati. Za industrijske carine pa se agrarci tudi niso ogrevali. Tako so bili agrarci tiste čase pristaši svobodne trgovine.

V letih sedemdesetih so se stvari obrnile. Evropski izseljenci so v Ameriki razširili pridelovanje žita. Razvoj parne plovbe, izpopolnitev železniške mreže in vodnih cest sta omogočila amerškemu žitu pristop na evropski trg, kjer je delalo evropskemu žitu nevarno konkurenco. Žitne cene so začele upadati. Na Angleškem je veljalo tisoč kilogramov pšenice:

v letih	mark
1871 do 1875	246.4
1876 „ 1880	206.8
1881 „ 1885	180.4
1886 „ 1890	142.8
1891 „ 1895	128.2

Evropsko poljedelstvo se je zbal, da ne obstane nizkih žitnih cen. Pridelovanje žita je pojemale. Na Angleškem je bilo s pšenico posejane površine:

v letih	v akrih (= 0.4 hektarja)
1871 do 1875	3.373.140
1902	1.772.840

Kontinentalno poljedelstvo se je zbal, da bo moralo slediti angleškemu vzgledu in skrbeti pridelovanje žita. „Amerikanska nevarnost“, „Evropska agrarna kriza“ sta poglani agrarce v tabor obrambne carine. Žitne carine so zahtevali, da ne preplavi ceneno prekmorsko žito domačega trga. Carine naj bi rešila ogroženo evropsko poljedelstvo silne tuje konkurence in ohranile evropskim državam najstarejšo in najboljše proizvodno panogo. Te starejše agrarne carine so bile vseskozi ohranjenalne carine.

V poslednjih letih pa se je gibanje cen na svetovnem trgu popolnoma okrenilo. Ponudba je prepočas sledila naglo rastočim potrebam. Cena žitu se vzdiguje. V Londonu je veljalo 1000 kilogramov pšenice v tretjem četrtletju:

leta	mark
1902	141.6
1903	134.6
1904	134.1
1905	137.7
1906	133.3
1907	152.7
1908	146.0
1909	187.5

Evropskemu poljedelstvu se ni več bati „amerikanske nevarnosti“. Tudi prosta konkurenca ga ne bi uničila: visoke cene na svetovnem trgu mu zagotavljajo obstanek.

in ga vlekel na neko veleposestvo. Tam je pokazal hudič duhovnu delavce, kako mlajšo žito. Prah in vročina, da se ni dalo prenašati. Paznik je prebil brezusmiljeno z bičem vsakogar, kdor je omahoval, premagan od dela in od gladi. — Nato je povzel duhovna k bajtam, kjer so stanovali ti delavci s svojimi rodbinami; bile so to zakajene, umazane in smrdečive luknje. Hudič se je skremžil. Pokazal je bedo, ki je bila tukaj doma. Povprašal je: »Nimaš-li tega že dosti?« in zgledalo je, kakor da pomiluje hudič sam te ljudi. Pokorni božji sluga je to že komaj prenašal. S sklenjenimi rokami je milo prosil: »Daj mi oditi od tod! Da, da, to je peklo na svetu!«

»Vidiš ga dobro. In vendar prerokuješ ljudem drugo peklo. Mučiš in strašiš duševno one, ki so telesno že takorekoč polmrtvi.« — »Pojdi naprej! Hočem ti pokazati še eno peklo. Eno — edino, ali to najgorši.«

Hudič je vedel duhovna v ječo, mu pokazal zaporno celico, smrdečo od gnilega zraka, napolnjeno z mnogimi ob zdravje in silo oplenjenimi bitji, ležečimi na tlaku, pokritimi od črvov, razjedajočih njih uboga noga in propala telesa.

»Sleci svojo svilano obleko,« je dejal hudič duhovnu, »priveži sina noge težke verige,

Žitne carine kot ohranjenalne carine niso več potrebne.

Žitna potreba evropskih držav je tako velika, da morajo uvaževati žito iz tujine. Žitna cena na domačem trgu je torej zmerom enaka uvozni ceni tujega žita, torej enaka svetovni ceni, prevoznim stroškom in carini. Čim višja je carina, tem dražje prodajajo domači poljedelci svoje žito. Ker carina ni več potrebna, da bi obvarovala domače poljedelstvo propada, opravlja nalogo, da zagotavlja poljedelcem čim višje cene in dobičke, da vzdiguje zemljiško rento na stroške delavske mezde in industrijskega dobička. Ohranjenalna carina se je sprevrgla v izkoriščevalno carino.

Nove izkoriščevalne agrarne carine se prav tako ločijo od starih ohranjenalnih carin kakor nove monopolne industrijske carine od starih vzgojenalnih industrijskih carin.

Ohranjenalna carina mora zmerom biti tako visoka, da je vsota carine in transportnih stroškov enaka razliki med proizvodnimi stroški domačega in tekmujočega tujega poljedelstva. Izkoriščevalna carina pa ni agrarcem nikoli dosti visoka: čim višja je carina, tem lepši so dobički. Ohranjenalna carina je obrambno sredstvo ob upadajočih cenah na svetovnem trgu; čim so te cene tako visoke, da zagotavljajo domačemu poljedelstvu obstanek, je ohranjenalna carina odveč. Izkoriščevalna carina pa izvršuje svojo nalogo ob vsaki ceni. Najsi so cene na svetovnem trgu nizke ali visoke, domača cena presega svetovno ceno zmerom za carinski znesek; carina zagotavlja domačim poljedelcem večje dobičke, kot bi jih dobivali ob prosti konkurenci. Pod varstvom ohranjenalne carine žitne cene niso rastle; carina je le povzročila, da so cene na domačem trgu počasnejše upadale kot na svetovnem trgu. Vsled izkoriščevalne carine pa se žito draži.

V avstrijskem carinskem tarifu od 13. februarja 1906 so določene žitne carine v naslednji višini:

	Minimalne carine (za države, s katerimi smo sklenili trgovske pogodbe.)	Avtonomne carine (za ostale države.)
	za 100 kilogramov kron	
za pšenico	6.30	7.50
„ rž	5.80	7.—
„ ječmen	2.80	4.—
„ oves	4.80	6.—
„ turščico	2.80	4.—

Za moko je določena carina 15 kron od 100 kilogramov.

O cenah živine in mesa ne odločajo carinske postavke, ker na podlagi veterinarske zakonodaje izdane uvozne prepovedi ne dopuščajo uvoza niti proti plačilu carine.

O učinku carin na žitne cene nas poučuje naslednja tabela:

kakor jih nosijo ti nesrečneži. Vlezi se na mrzli, nesnažni tlak in pogovori jim o peklu, ki jih pričakuje.

„Nikdar!“ je odgovoril duhoven. »Ne morem si izmisliti bolj groznega nego je to. — Prosim te najlepše: „Pusti me od tod!“ He, to je peklo! Resnično nič ne more biti groznejšega.“

Ne razumeš li še tega? Ne razumeš, da so ti možje in žene, ki jim groziš s peklom po smrti, ne veš, da so tukaj v peklu prej nego umrjejo?“

Duhoven je povsili glavo. Ni vedel od razburjenja, kam bi pogledal. Hudič se je škodoželjno smejal. »Da, gospodček. Dobro torej! in ga je spustil. Duhoven je zgrabil svoj plašč in odtekel, kar so ga noge nesle. Hudič je gledal za njim in se smejal.

Te povesti sem se domislil, ko sem poslušal pridigo jetniškega duhovnika in napisal sem jo na ta zid, danes 11. L. grudna 1848. Jetnik.*)

*) t. j. Dostojevskij sam, ki je bil zaprt kot politični zločinec v grozni Petro-Pavlovski trdnjavi, kjer si je pokvaril svoje zdravje.

1000 kilogramov pšenice je veljalo Razloček v cenah

leta	v tretjem četrtletju	v Londonu	v Odesi	na Dunaju	med Londonom in Dunajem	med Odeso in Dunajem
					markah	
1902	141.60	108.80	143.90	2.30	35.10	
1903	134.60	111.90	144.80	10.20	32.90	
1904	134.10	126.30	190.60	56.50	64.30	
1905	137.70	124.80	156.10	18.40	31.30	
1906	133.30	118.20	144.—	10.70	25.80	
1907	152.70	150.80	211.80	59.10	61.—	
1908	146.—	176.—	215.40	69.40	39.40	
1909	187.50	169.20	268.30	80.80	99.10	

Tabela nam kaže gibanje cen na svetovnem trgu: pšenične cene v eni najvažnejši uvoznih luk (v Londonu) in v eni najvažnejši izvoznih središč (v Odesi). Cene omahujejo po letinah. Vsekako pa se pojavlja v gibanju cen rastoča tendenca. Pšenična cena na Dunaju je vsako leto presevala londonsko in odesko ceno. Diferenca omahuje: tem večja je, čim slabša je žetev v Avstriji in čim boljše je letina v tujih proizvajalščih. Vendar raste tudi diferenca čisto razločno, ker je pšenične potrebe Avstro-Ogrske zmerom težje pokrivati z domačim pridelkom in ker je vsled tega učinek carin zmerom popolnejši. Od novega carinskega tarifa iz l. 1906 je narasla diferenca med dunajsko in londonsko ceno pšenice od 10.70 na 80.80 mark, diferenca med pšeničnimi cenami na Dunaju in v Odesi pa od 25.80 na 99.10 mark. Od 1902 se je podražila pšenica v Londonu za 45.90 mark, v Odesi za 60.40 mark, na Dunaju pa za 124.40 mark. Če ne bi imeli žitnih carin, bi ne veljala pšenica pri nas 268.50 mark, temveč 214.70 mark, ker podražuje carina pšenico za 63 kron = 53.60 mark. Še zmerom bi bila za 70.80 mark dražja kot l. 1902 — v tem se izraža naraščanje pšeničnih cen na svetovnem trgu — še zmerom za 27.20 mark dražja kot v Londonu in za 45.50 mark dražja kot v Odesi — v tem se izraža različenost letine v proizvajalščih in pa različenost prevoznih stroškov — ampak bila bi vendar za 53.60 cenejša kot je danes. Naše poljedelstvo bi ostalo seveda tudi ob ceni 214.70 mark — saj bi ta cena presegala ono iz l. 1902 za 70.80 mark. Poljedelstvo ne potrebuje carinske obrambe. Od podražitve izza leta 1902 je pripisati znesek 70.80 mark t. j. 83 K 20 vin. naraščanju cen na svetovnem trgu; za ta del draginje avstrijsko zakonodajstvo ni odgovorno; ostali znesek podražitve, 53.60 mark t. j. 63 kron, pa so povzročile carine.

Kaj pomeni podražitev žitnih cen za konsumenta, lahko približno cenimo. Recimo, da se iz 100 kilogramov žita namelje 70 kilogramov moke, tedaj podražuje minimalna carina kilogram pšenične moke za 9 vina-rjev, kilogram ržene moke za 8.3 vina-rjev. Podražitev moke se izraža seveda v ceni kruha.

S carinami je prav težko udarjena tudi živinoreja. Okroglo 40 odstotkov žita — všteti otrobe — se porablja za klajo. Vsled žitnih carin se znatno zvišajo stroški pitanja in mlekarstva, torej tudi cene živine, mesa, mleka, masla. Tudi špiritnim žgalnicam, tovarnam za škrob se podražuje s carinami sirovina.

Visoki dobički pri žitu pripravljajo poljedelce do tega, da se poprimejo žita na stroške zelenjave, krme in trgovskih rastlin. Zategadelj upada ponudba tega blaga in cena raste. Če ne bi bilo žitnih carin, bi pridelovalo avstrijsko poljedelstvo manj žita, pa več zelenjave in krme. Ne le žito, temveč tudi zelenjava in krma bi bili cenejši.

Nemški statistični urad je leta 1909. nabral podatke o porazdelitvi izdatkov neimovitih rodbin na najvažnejše potrebščine. Preiskal je v to svrhu izdatke 852 rodbin. Poizvedbe so pokazale naslednji zaključek: Od vseh izdatkov odpade:

ZAHVALA

Podpisani se tem potom zahvaljuje podružnici pravovarstvenega in strokovnega društva v Spodnji Šiški za podporo 10 kron.

Franc Košir

progni delavec v . kořiloko.

s povprečnimi dohodki v markah	na hrano	na obleko	na stanovanje	na kurjavo in svedrivo	na druge izdatke
	v odstotkih				
pri izučenih obrtnih delavcih 1885:86	51.5	11.2	16.8	4.2	16.3
pri neizučenih obrtnih delavcih 1726:51	52.8	10.6	18.4	4.1	14.1
pri trgovskih in prometnih delavcih 1737:31	53.4	12.0	17.2	4.6	12.8
pri zasebnih nastavljenih 2441:69	40.9	12.7	18.7	3.5	24.2
pri učiteljih 3294:32	34.7	14.8	21.0	3.7	25.8
pri produradnikih 2084:31	49.0	13.9	18.2	4.2	14.7

Vse delavske kategorije morajo torej več kot polovico, vse kategorije nastavljenec več kot tretjino svojih dohodkov izdajati za razna živila. Čim manjši so dohodki, tem večji del je treba potrošiti za nakup živil. Zato udari draginja živil delavski razred neprimerno hujše kot draginja industrijskih izdelkov.

Navedeni podatki pa kažejo tudi, kako neznamenit odstotek meznega dohodka more potrošiti delavska rodbina za nakup industrijskih izdelkov. Čim dražja so živila, tem manjši je ta odstotek. Neizučeni delavec more potrošiti za obleko in za „druge izdatke“ le 24.7 odstotkov svojega dohodka. Če se živila podraže za deset odstotkov, izda delavec namesto 52.8 odstotkov 58.1 odstotkov svojega dohodka za živila. Potrošiti more potem za obleko in za „druge izdatke“ ne več 24.7, temveč le še 19.4 odstotkov svojega dohodka. S podražitvijo živil utihne povpraševanje po industrijskih izdelkih. Industrijski razvoj je ustavljen. Industrija ne zaposluje več rastočega prebivalstva v zadostni meri. Nezaposlenost narašča. Na tisoče ljudi je prisiljenih, da se izselijo v tujino.

(Konec prihodnjic.)

Davek na kruh in volitve.

Nam vsem je še v živem spominu doba, ko je stari kurialni parlament razpravljal o carinskih tarifi. Tedaj — bilo je leta 1905 — je socialna demokracija organizirala po vsej državi odpor proti zvišanju carin. Po nešteti shodih je ljudstvo protestiralo proti zvišanju carin. Po nešteti shodih je ljudstvo protestiralo proti carinskemu oderuštva. Ampak javnost je vse premalo uvaževala dalekosežni pomen carin in tako se je zgodilo, da je meščanska večina v parlamentu zložno pogoltnila carinski tarif, ki ji ga je vlada predložila, in da je odklonila vse socialno-demokratske predloge, ki bi bili vsaj deloma ublažili strahoto sedanje draginje.

Ta carinski tarif, ki sloni na dogovoru z Ogrsko, je nova zbornica pri razpravi avstro-ogrsko pogodbe vnovič potrdila, tako da je vsaka izprememba carinskih postavk brez ogrskega dovoljenja izključena. Predlog sodruga *Seitza*, da se odpravi carina na žito, na moko, na meso, na cukar na železo in na kofe je meščanska večina pokopala, tisti klerikalni in liberalni poslanci, ki danes moledujejo ljudstvo, da bi jih vnovič volilo. Potem pa se je pojavilo, kar so socialni demokratje napovedali: neznosna *draginja* je zadela vse delavske sloje prebivalstva. Ampak do 1917 je izprememba carine brez ogrskega dovoljenja nemogoča!

Leta 1907 so nenadoma poskočile žitne cene. Tedaj so socialni demokratje poskusili, da dosežejo — če že ne odprave — saj začasno suspenzijo žitne carine. Po članku VIII carinske pogodbe sta avstrijska in ogrska vlada opravičeni, da v slučaju slabih letin sporazumno suspendirata ali pa znižata žitno carino. 28. novembra 1907 je zbornica glasovala o predlogih Schrammel-Rennerjevih; klerikalni poslanci so kakor en mož glasovali proti ljudski zahtevi socialne demokracije.

Cena žitu je med tem neprenehoma rasla. Tožbam mestnega prebivalstva se je v kratkem pridružila kmečka nezadovoljnost nad visokimi cenami za moko in krmo. Sodruga *Seitz* je predlagal, da izposluj avstrijska vlada od ogrske viade vsaj enoletno suspenzijo žitne carine. Meščanska večina je socialno-demokratski predlog odkazala

proračunskemu odseku, kar pomenja prav toliko kakor da bi ga bila odklonila.

Tako so meščanske stranke vdrugič pokopale poskus socialno-demokratskih poslancev; vzlic temu so naši sodrugi vtretjič poskusili srečo. *Hanusch* je vložil predlog, da se avstrijska vlada dogovori z ogrsko vlado glede suspenzije žitne carine. Sedaj pa se meščanske stranke iz divjega strahu pred ljudstvom niso več upale odkloniti socialno-demokratskega predloga: zbornica je izvolila poseben draginjski odsek, kateremu je odkazala *Hanuschov* predlog.

Meščanske stranke so bile v velikih kleščah: kakor mačka okrog vrele kaše so se motovile okrog socialno-demokratskega predloga. Njihovi lastni volilci so zahtevali suspenzijo carin; na drugi strani pa je imel meščanske poslance strah pred agrarci, ki trikrat prekolonejo vsakega, kdor ne veruje v žitne carine. Iz te zagate jih je rešila vlada, ki je 22. aprila 1910. izjavila, da je vsaka razprava o suspenziji žitne carine odveč, češ da ogrska vlada vanjo ne privoli. Socialni demokratje so vzlic temu vztrajali na tem, da zbornica izrazi svojo voljo: ogrskega odpora ni mogoče zlomiti drugače, kakor da pokaže avstrijski parlament odločno voljo. Ampak meščanski poslanci so bili srečni, da so se znebili sitnega vprašanja in vsa razprava je končala brez dejanskega uspeha.

S praznim govoričenjem se draginja ne odpravi. Komur je do resne odpomoči, jo doseže le tako, da pomaga zlomiti moč tistih strank, na katerih sloni sedanja agrarna carinska politika. **Proti žitnim carinam!** — to je najvažnejša zahteva v boju za vsakdanji kruh. **Proti hinavskim klerikalcem in liberalcem!** — to je volilna parola vsakega sovražnika žitnih carin.

Gospodarski razvoj in človeška volja.

Napisal Karel Kautsky.

(Dalej.)

Tehnika preobrača ne le razmerje človeka do prirode, ampak tudi razmerje človeka do človeka.

Človek je družabna žival; življenski pogoji mu ne dopuščajo osamljenega življenja, temveč mu vsiljujejo življenje v družabnih skupinah. Volja do življenja postaja volja do družabnega in zadržnega življenja. Tehnični razvoj preobrača z ostalimi življenskimi pogoji, tudi pogoje družabnega sožitja in sodelovanja. Predvsem s tem, da podaja človeku organe, ločene od njegovega telesa. Prirodno orodje in orožje, nohti, zobje, rogov in drugo, je vsem poedincem iste vrste (ob enakem spolu in starosti) lastno v enaki meri. Umetno orodje in orožje pa imajo posamezni ljudje, drugi ga pa nimajo. Tisti, ki izključno razpolagajo s takim orodjem in orožjem, žive pod drugačnimi življenskimi pogoji kot oni, ki ga nimajo. Tako nastajajo različni razredi, pri katerih privzema enaka življenska volja različne oblike.

Kapitalist n. pr. pod življenskimi pogoji, ki ga obdajajo, ne more obstati, ne da bi delal dobičke. Volja do življenja ga priganja, da dela dobičke, volja do boljšega življenja pa, da pomnožuje svoj dobiček. Že to ga sili, da pomnožuje svoj kapital; v enakem smislu in še močnejše pa deluje konkurenčni boj, ki mu grozi s poginom, če neprenehoma ne pomnožuje svojega kapitala. Koncentracija kapitala ni samotoren proces, ki se vrši brez volje in brez zavesti udeležencev oseb. Nemogoč bi bil brez krepke volje kapitalistov, da obogaté in da izpodrinejo šibkejši konkurente. Ker presega njihovo voljo in zavest, je dejstvo, da učinki njih hotenja in stremjenja pripravljajo pogoje socialistični produkciji. Tega kapitalisti pač nečejo. Ampak s tem ni še rečeno, da sta iz gospodarskega procesa izločena človeška volja in »orjaška vloga žive osebnosti«.

Enaka življenska volja, ki vnema kapitaliste, dejstvuje tudi v delavcih; toda z ozirom na njihove drugačne življenske pogoje privzema pri njih druge oblike. Ne trgajo se za dobičkom, temveč za prodajo

svoje delovne moči, za visoke cene delovne moči in za nizke cene živilom; odtod izvira tudi tendenca, imenovana prehajanje v socializem. Tudi tu ne gre za proces, brez volje in brez zavesti, kakor se to »prehajanje« navadno umeva.

Končno prihaja za družabni proces še druga plat življenske volje vpoštev. Pod gotovimi pogoji se uveljavlja življenska volja poedinca ali družbe le z naklonitvijo življenske volje drugih poedincev. Zver živi le če uničuje druge živali. Često terja nje življenska volja izpodrinjenje vrstnic, ki prežé na njen plen in ki ji kratijo pašo. V tem slučaju ne gre za uničenje drugih, temveč za uklonitev njih volje s premočjo mišičevja in živčevja.

Tudi pri ljudeh nastajajo taki spori, manj med poedinci kot med družabnimi skupinami, spori za živila, od lovišč pa do trgov in naselbin. Ti spori končajo ali z uničenjem enega dela, ali pa pogosteje z uklonitvijo njegove volje. Ta uklonitev je minljiva. Ampak človek upogiba neprenehoma voljo drugih, s tem da snuje trajna izkoriščevalna razmerja.

Razredna nasprotja so nasprotja volje. Življenska volja kapitalistov je posajena v pogoje, ki jih priganjajo, da upogibajo voljo delavcev in si jo udinjajo. Brez uklonitve delavske volje ni kapitalističnega dobička, ni kapitalistom obstanka. Narobe pa griganja življenska volja delavcev, da se upirajo kapitalistom. Odtod razredni boj.

Volja je gonilna sila vsega gospodarskega procesa. Njega iztočišče je, vse njegove faze presinja. Nič nesmiselnjega ni kot naziranje, da sta volja in gospodarstvo dva činitelja, drug od drugega neodvisna. Fetišistično naziranje je, zamenjavajoče gospodarstvo, to se pravi oblike družabnega sodelovanja ljudi, s snovnimi predmeti tega dela s sirovinami in orodjem, domišljujoče si, da »živa človeška osebnost« prostovoljno uporablja gospodarstvo, da iz njega po svojih potrebah izdeluje družabne razmere, kakor uporablja človek sirovine in orodje, da poljubno izdeluje iz njih določene predmete. Ker stoji delavec izven sirovin in orodja, nad njimi in ker jih obvladuje, zato misli gospodarski fetišist, da stoji človek izven gospodarstva, nad njim in da ga obvladuje po svoji prosti volji. In ker sirovine in orodja nimajo volje in ne zavesti, si domišlja, da se v gospodarstvu vrši vse brez volje in brez zavesti, kar samo od sebe.

Nič ni smešnejšega kot tako neumevanje.

Gospodarska nujnost ni brezvoljnost. Iz nujne potrebe živih bitij izvira, da hočejo živeti, in iz neizogibnosti, da uporabljajo v to svrhu življenske pogoje, ki jih obdajajo. Gospodarska nujnost pomenja neizogibnost opredeljenega hotenja.

Nič nesmiselnjega ni kot naziranje, da spoznanje gospodarske nujnosti slabi hotenje in da je to treba v delavcih buditi, in sicer — z životopisi generalov in drugih mož jeklene volje in pa s predavanji o prostosti človeške volje. Seveda, kdor v prosto voljo veruje, že ima voljo, in sicer prosto! Kar oglejte si enkrat naše profesorje in druge meščanske inteligente, ki so se šolali v Kantovem nauku in v češčenju jeklenih Hohenzollerjev, kakšno silno bogastvo neupogljive volje so pridobili!

Če ne bi počelo vse gospodarske nujnosti, življenska volja, v delavcih najkrepkejši se izražala, če bi to voljo v njih bilo treba stoprav umetno zbuditi, potem bi bilo vse naše stremljenje bob ob steno.

S tem pa ne pravimo, da človeško hotenje ni v zvezi z njegovo zavestjo, da je od nje neodvisno. Energija človeške volje je seveda od naše zavesti neodvisna, pač pa zavest opredeljuje oblike, katere privzema volja v danih okoliščinah, in energijo, ki jo posameznim oblikam dodeljuje. Čuli smo, da vodi voljo poleg nagona zavest in da so nje oblike odvisne od tega, kako zavest spoznava življenske pogoje. Ker je spoznavalna sila različnih poedincev različna, reagira enaka življenska volja na enake življenske pogoje

različno, in ta različnost obuja videz proste volje, kakor da bi način človekovega hotenja ne bil odvisen od življenjskih pogojev, temveč od njegove volje.

Ne s poučnimi legendami in z razmišljanji o prostosti človeške volje, temveč z razširjenjem vpogleda v družabne razmere se dajo v interesu proletarijata izboljšati oblike njegovega hotenja in pa energija, katero posveča posameznim oblikam.

(dalje prihodnjič).

Moderno delavsko gibanje in njegovi nasprotniki.

Uspešno in smotrno ustvarjajoče delavsko gibanje ima mnogo sovražnikov, ki vporabljajo razna sredstva in orožje, da ga potlačijo. Dokler je bilo delavsko gibanje še skromno, so ga nasprotniki podcenjevali. Splošno se je smatralo, da je to le mimogredoč pojav in da ga bo mogoče kmalu zopet odstraniti s skromnim zboljšanjem razmer. Če bi pa to ne pomagalo, so mislili nasprotniki, se ga pa z kruto silo zatré. Toda vse te sanje in prerokovanja pogina delavskega gibanja so ovržena po razvoju kapitalizma.

Delavsko gibanje ni moglo biti mimo-idoč pojav, ki izgine sam ob sebi, če se mu da malenkostne koncesije. Njegovi vzroki tičijo pregloboko v kapitalističnem proizvodnem načinu. Življenske razmere so vedno neznosnejše, mezde pa ne naraščajo razmerno z rastočo draginjo. Konstatiranje suhih dejstev so nasprotniki imenovali laž in hujskanje delavnega ljudstva. Toda vsa ta denunciacija ni mogla teh pojavov spraviti s sveta. Ne more se oporekati, da zaostaja zvišanje mezd daleč za vedno naraščajočo draginjo in da se ne more govoriti o primernem zboljšanju življenjskih pogojev delavstva. Ne more se tudi oporekati, da se mora delavstvo še vedno zadovoljiti s cenejšimi, torej slabšimi in nezdravimi surogati živila. Ni se torej čuditi, ako si delavstvo raje izbere boj, nego slaba in nezdrava stanovanja in živila, da se ubrani še nadaljnega poslabšanja svojega položaja. In če se delavstvo uči spoznavati, da je temeljito zboljšanje njegovega položaja v današnjem kapitalističnem redu ovirano po kapitalističnem razvoju in izkoriščanju, je gotovo le nagon lastnega obstoja, ki vodi delavstvo v boj proti kapitalističnemu proizvodnemu načinu.

Meščanska družba zameri delavstvu, da se upa zoperstaviti izkoriščanju, ker s tem zadene obstojne pogoje kapitalistične družbe na najbolj občutljivem mestu. Ravno zakleti sovražniki delavstva, kapitalisti, vporabljajo najpodlejša sredstva da zatirajo delavsko gibanje proti kapitalističnemu gospodarskemu sistemu. Kapitalisti, tovarnarji in veleposestniki obsegajo obširne, od njih odvisne kroge ljudstva, katere mobilizirajo v svojem boju proti delavstvu. In vendar izkorišča kapital ta odvisen del prebivalstva ravno tako kakor mezdne delavce. Pride čas — in ta mora priti — ko bodo ti krogi spoznali pravi položaj in ne bodo se več bojevali proti delavstvu, temveč z njim kot zavezniki v osvobodilnem boju. Da izkorišča kapital večino prebivalstva — mezdne delavce kakor tudi odvisni srednji stan — je pred kratkim potrdil najpoklicanejši zastopnik kapitalizma, ameriški milijonar J. Fels na posebno drastičen način. V svojem govoru je rekel med drugim: »Velekapitalisti in industrijalni, »vodje« so izkoriščevalci in njih milijoni na nečuten način pridobljen dobiček. V današnji dobi gospodujočega kapitalističnega gospodarskega sistema bi mi ne mogli obogateti, če bi ne izkoriščali ljudstva. Vsak milijonar je to storil. Med tem pa se je vzbudila moja vest, in odločil sem se moj rop vporabiti za odstranitev tega prokletega sistema, ki omogočuje ta rop. Pri tem pa ne mislim na takozvane dobrotelne naprave, ker le niso nič drugega nego agenture za obubožanje ljudstva«.

Trditve bojujočega delavstva, da sta socialna beda in razredni boj globoko vkoreninjena v današnjem »prokletem« gospo-

darskem sistemu, in da teh ni mogoče odpraviti s pravnimi komedijami, dobrodelnimi napravami in podobnimi rečmi, potrjuje mož, ki se vendar spozna na tem polju. Tudi proti verskim teorijam meščanskim nasprotnikov so naperjene milijonarjeve besede. Na izkoriščanju širokih mas interesirani krogi umejo prikrivati razredna nasprotja. Delavnemu ljudstvu pridigujejo treznost in potrpežljivost in potem izrabljajo ukanjeno in poneumnjeno delavstvo, gibanje krščanskega delavstva, v boju proti osvoboditvi razredno zavednega proletarijata. Toda tudi v meščanskem taboru se že pojavljajo glasovi proti cepljenju delavskega gibanja.

Evangelistično-socialni kongres, ki je zbraval v mesecu maju 1910 v Chemnitzu, je pokazal, da se ne more več tajiti razrednih nasprotij. Marsikatero pogumno besedo je bilo slišati na tem kongresu. Profesor Gregory iz Lipskega je celo izjavil, da krščanstvo ni v nasprotju z revolucijo. Revolucija je božja pravica proti ljudskemu zatiranju. Med kongresom se je vršilo več delavskih shodov z jako zanimivimi debatami. Tako n. pr. je izjavil pastor Mensing iz Halle a, da je škandal, če duhovni skušajo razdvojiti delavsko gibanje z ustanavljanjem krščanskih delavskih društev. Pastor Fuchs je izjavil, da tisočkrat raje da svoj glas socialnemu demokratu, nego kandidatu, ki je delavstvu nasproten.

Toda naj dejajo nasprotniki modernega delavskega gibanja kar hočejo, razvoja tega gibanja ne bodo mogli ovirati. Stremljenja nasprotnikov bodo organizirano delavstvo vspodbujala k večji vnemi ter mlačne in indiferentne vzdramila, da sodelujejo pri osvoboditvi iz jarma suženjstva. Vrste razredno zavednih bojnikov bodo vedno bolj naraščale dokler ne bo izvojevana zmaga nad zatiralci in izkoriščevalci.

Strokovno gibanje in razredni boj.

I.

Politična nevtralnost delavskih strokovnih organizacij tvori priljubljen predmet meščanskega časopisja, odkar je postala moč, katero se mora vpoštevati. Ravno v zadnjem času se je izreke posameznih nemških strokovnih vodij, ki se nanašajo na praktično delo sedanjosti, skušalo fruktificirati v smislu obstoječega vedno občutljivejšega nasprotja s takozvanim pojmovanjem razrednega boja. Vsikdar, ko se kje pojavijo nasprotna mnenja o takozvanem končnem cilju socialne demokracije in praktični strokovni politiki sedanjosti, smatra gotova vrsta ljudi kot dokaz, da ni mogoče stalno združiti strokovnih organizacij, katerih naloga je zboljšanje plačilnih in delovnih razmer, s stranko, katere svetovno naziranje se osredotoči v absolutnem zanikanju sedanjega gospodarskega reda in pa v stremljenju za njega odpravo.

Značilno je, da se v tukaj označenem pojmovanju delijo meščanski branitelji države sedanjosti kakor tudi njih skrajni nasprotniki, Ravnoisti argument je znan tudi od anarhistične, kako tudi drugih preradikalnih strani, ki menijo, da je vse strokovno delovanje v najstrebšem protislovju s pravim pojmovanjem razrednega boja. To pa vsled tega, ker strokovni boj sploh zanikava meščanski družabni red, med tem ko pospešuje ravno potom strokovnega gibanja doseženo, ali pa zahtevano zboljšanje gospodarskih razmer v sedanjosti utrditve meščanskega državnega in družabnega reda. S tem pa bodi dokazano, da je ideja strokovnega gibanja države vzdrževalno načelo, med tem ko deluje socializem, naraven sovražnik države, za nje odpravo.

Ta argument pa ni nič drugega, nego ena izmed mnogih plitvosti meščanskega vulgarne gospodarstva. Ta znači pred vsem temeljito nepoznanje gospodarskih dejstev in zakonov kapitalističnega razvoja. Ona računa s kapitalističnim sistemom kot z gospodarsko reformo, ki ni podvržena spremembam in iz katere ne izhaja noben protislovja poln učinek. Toda zakoni, ki obvladujejo razvoj kapitalističnega proizvodjanja, niso trdna enota. Oni učinkujejo gradilno in razdejalno ob enem.

Že v svojem zgodnjem početku je kapitalizem razdejalno učinkoval s tem, da je zadal smrtni udarec gospodarskemu redu patrijarhalnega malega obrata. Cela perijoda propada označuje dobo, v kateri se je vporabljen naravoznanstvo polastilo proizvodjanja, ki je na podlagi tehničnega napredka vodilo delovni proces na nove poti. S propadom starega gospodarskega reda pa se je ob enem vršila nova zgradba, ki še vedno za nas vidno napreduje. V kolikor pa se je pod takimi razvojnimi tendencami temeljito spremenila gospodarska sestava družbe, je moral biti različen tudi iz te izhajajoč učinek. V izločenju starega mojstra iz njegovega stalnega bivališča in od proizvodjalnih sredstev je bila okolnost, ki ga je napravila brezposetnega. V vsakem novem tehničnem napredku, ki je povzročil, da je bilo treba manj človeških roh, je bil nadaljni vzrok povečanja stevila razlaščenih in brezposetnih. Ti so zopet povzročili živalno tekno za življenske potrebe. Pod temi prvimi pojavi posledic kapitala, ki je z vso silo stremil za osredotočenjem posesti, je velika množica brezposetnih zašla v brezno bede, iz katerega bi ne bilo rešitve, ako ne bi čisto mehanične tendence ob enem vzbujale zavednega odpora mas. Marks in Engels sta v »komunističnem manifestu« točno in jasno orisala ta čisto mehaničen proces, če govorita o naraščajočem pritisku in bedi mas. Poznala sta pa tudi protitendenco, ko sta na to izjavila, da ob enem narašča ogorčenje in odpor mas.

Učinkujoče moči, ki obvladujejo kapitalističen razvoj, so torej mehanične in psihološke navede. Sendenci rastoče bede, ki jo vstvarja kapitalizem v svojem napredku med masami brezposelnih in odvisnih, sledi nujno protitendenco v zavednem odporu zatiranih. Toda ta odpor je najprej nejasen pojem, katerega še ne obvladuje noben cilj in nobena sistematična volja. V samem ogorčenju, ki se pojavi v deklasiranih ljudeh, se pojavijo najprej le dela slepega razdejanja strojev in orodja, kakor jih poznamo iz časa tkalske vstaje.

V modernem delavskem gibanju ki se je sčasoma izluščilo iz nasilnih izbruhov preteklosti do zavedne smotrne namere, počiva spoznanje, da niso proizvodjalna orodja vzrok bede ter vsled tega delavstvo nima povoda jih razdejati, temveč, da bode šele njih prehod in vporaba v službi splošnosti odstranila bedo. Iz vzbujenja razuma čutnega socializma nastane socialističen sistem znanstvenega raziskovanja in delovanja. Moderni razredni boj proletarijata dobi s tem novo smer, ki kaže ob enem s ciljem tudi sredstva in pota. Odporna sila, vzbujena v proletariatu po mehničnem procesu avtomatičnega razvoja, se preobrazuje v obliko političnega in gospodarskega boja. Za vodstvo tega boja pa je potrebna obsežna organizacija in trajno šolanje bojnikov. V tej zavesti izjavlja strankin program socialne demokracije:

»Organizirati proletarijat in ga poučiti, da spozna svoje stanje in svojo nalogo, narediti in ohraniti ga duševno in telesno sposobnega za boj je, pravi program socialno-demokratske delavske stranke, ki se bo posluževala vseh namenov pospešujočih in naravnemu pravnemu čutu ljudstva primernih pripomočkov, da uresniči ta program«.

Najprimernejše sredstvo, »da se naredi in ohrani proletarijat duševno in telesno sposoben za boj«, je povzdiga njegovih življenskih razmer in njegove kulture. V kapitalistični družbi torej od podjetništva izkoriščanemu proletariatu ne preostaja drugega, nego da stopi v dobro organiziran boj za obrok nadvrednosti. Vsak strokovni mezdni boj je v prvi vrsti stremljenje povečati delež delavstva pri užitku sadov svojega dela, kar seveda omejuje podjetniku nadvrednost.

Da je pa v skupnem boju strokovnih organizacij mogoče povečati delež delovnega ploda za delavca, v tem teži velik pomen razrednega boja. V tem smislu je strokovno gibanje imenitno orožje v razrednem boju, da, vsaka tem potom izvedena akcija je del razrednega boja samega.

Dopisi.

Trst, državna železnica. — Sprevednik Alojzij Dolenc v Trstu ima čast se veseliti posebne protekcije g. Breymanna. Kadar dobi Dolenc prirastek v družini, je vsikdar g. Breymann boter. Ni čudno če tak človek lahko stori kar hoče. Ker pa kaj živahno agitira za Z. J. Ž., si tudi gg. dr. Mandič in Ryba pri ravnateljstvu brusita podplate, posebno kadar Dolencu že voda v grlo teče. L. 1908 je bil Dolenc prestavljen kot vlakovodja v Šibenik. Ker pa njegova dela v Dalmaciji le niso uspevala, se je samostojno prestavil nazaj v Trst, kjer je dobil razven izredne podpore še selilne pristojbine. Hudobni ljudje trdijo, da je Dolenc baje izgubil to podporo s selilnimi pristojbinami vred — toda kje?

L. 1909 je bil Dolenc odtegnjen od osebnosprevedniške službe, ker se je napram eni ženski nedostojno obnašal. Prišlo je tudi do sodnijske obravnave. Toda vkljub temu je bil kmalu potem zopet sprevednik pri osebnih vlakih. Najbrž vsled protekcije, ali ne? L. 1910 je Dolenc v pijanosti napravil v Gorici tak škandal, da je bil službujoči uradnik primoran poslati po policijo. Brez pokrivala je Dolenc odšel v Gorici na južni kolodvor in ne od tam odpeljal v Trst. Ves škandal pa je bil pokrit s plaščem krščanskega usmiljenja. Če bi bil to storil kdo drugi? — 16. aprila t. l. je bil Dolenc zopet tako pijan, da je bil popolnoma nezmožen za službo, kar je moral konstatirati celo njegov najboljši tovariš Korošec. Od 9. na 10. aprila pri vlaku št. 20 se je Dolenc zopet nespodobno obnašal napram neki ženski, katero je pustil pri miru šele, ko mu je zagrozila, da otvori avtomatično zavoro. To potrjuje tudi postajevo v Avčah. 16. aprila je Dolenc pri vlaku št. 15 zahteval doplačilo od nekega potnika za 3½ letnega otroka, ter mu grozil, da ga spravi iz vlaka, ako ne plača. Ko je potnik baje hotel plačati 5 kron 40 vin., je Dolenc rekel: *Da Vam ne bode treba toliko plačati, bora pa delila.* Dolenc se je zadovoljil z zneskom 2 kron 40 vin., toda spisal ni nobenega listka. Zato svoje delovanje bo najbrž izvenredno napredoval.

Iz krogov prognih vravnalcev.

Da je služba prognih vravnalcev naporna in polna odgovornosti, mora potrditi vsak, kdor količ kaj pozna razmere pri železnici. Progni vravnalci mora razumeti načrte, on izučuje čuvajske namestnike in vežba bodoče predelavce, da celo na novo vstopivše certifikatiste, ki postanejo prognji mojstri. Izpostavljen je vsaki vremenski nepriliki, s čemur si lahko nakopije bolezen. Za ves ta trud in trpljenje pa je plača tako slaba, da še niti za družino ne zadostuje, vkljub temu, da živi mož na progji le ob kruhu in vodi. Zeponovno so prognji vravnalci zahtevali potni pavšal v znesku mesečnih 25 kron. Da pa uprava vsaj nekaj stori za to kategorijo, nam je podelila — srebrn trak na ovratnik. Toda če gospóda meni, da s tem potolaži lačne želodce, se moti. Le eno sredstvo imamo s katerim prisilimo železniško upravo, da kaj za nas stori, in to je trdna organizacija. Torej vsi do zadnjega v Splošno pravovarstveno in strokovno društvo.

Spodnja Šiška.

Pasivna rezistenca povzročuje glavobol čuvajem našega svetega družabnega reda in še svetjšega denarnega žakja. Od prvega pojava pasivnega odpora železničarjev si belijo glave vsi hlapci kapitalizma kako naj se prepreči tako gibanje. Do prepričanja so prišli da brez železničarjev ni mogoč promet na železnici in da zahteva vsaka služba živega človeka in ne avtomata katerega bi se dalo potem brezličnih naprav dirigirati iz kakšne varne sobe ministerstva.

Torej je začela ta gospoda pospeševati žolte organizacije, skuša potom naredb povzročiti prepir v vrstah organiziranih, in skrbi na vse načine da se vzgoji pokorne kreature.

Zadnji šod strojnega osebja v Šiški je prešetal slučaj v tukajšnji kurilnici, pri katerem se jako dobro poznajo poteze konjskega kopita.

Sodr. Skorpik je povedal navzočim, da je ministrstvo nameravalo pritegniti vse kurjače, da naredijo izpite za strojnike, ampak ne zato, da bi postali pravi strojevodji, marveč da bi ostali pri tistih plačah, kakor jih imajo sedaj, samo v slučaju, da bi se jih rabilo, bi bili primorani

prevzeti mesto strojevodje. (Janez še anga koprola b' t' dal za hacerja.)

Pri nadaljnjem razpravljanju se je grajalo postopanje vlako- in strojevodij kateri vozijo vedo al nevedoč vlake čez maksimalno težo, ali pa hitreje kakor je predpisano. Da zvedo težo vlake šele v skofjiloki namesto v Ljubljani je krivda dotičnih samih.

Ce se od strani ravnateljstva vedno skrajšuje čas vožnje med posameznimi postajami, če se normira vedno večja in večja teža vlakom, je to posledica omenjenih nedostatkov in krivda onih, ki si nakopičijo za dvomljivi naziv »fest'ga fanta« čim dalje večjo odgovornost in večji napor v službi.

Obravnavalo se je tudi o postopanju pri nakladanju premoga v tukajšnji kurilnici. Nekateri navzoči so povdarjali, da morajo čakati po 2 uri in čez, akoravno so samo za eno uro odškodovani. Vzrok je, da je premalo delavcev in premalo košev. Službene razmere delavcev pri premogu so naravnost škandolozne. Služba traja 24 ur, oddelki imajo po 2 moža manj kakor prejšnja leta, promet je pa čedalje večji. Ali je čuda če se pripeti kaka nesreča kakor zadnjič in kdo se briga potem za ponesrečenca?

Da so razmere tako žalostne so krivi tudi delavci sami. Kdo naj vam pomaga če se že sami zase ne brigate. Vstopite v organizacijo, sodelujte, stavite predloge za uređitev vaših razmer, bojujte se v naših vrstah ramo ob ramo z drugimi delavci, ker vaš sovražnik ni morda delavec, ki govori drugi jezik, ali pa je pri drugem kamnu krščen, ker on ima ravno istega sovražnika kakor vi.

Vaš sovražnik je kapitalistični dražabni red, in vaši sovražniki so tudi oni, ki zagovarjajo ta red, bodisi v imenu narodnosti ali vere, bodisi iz nepoznanja ali hudobne sebičnosti.

Ta družabni red, po katerem si prisvajajo posamezniki vse vrednosti katere izume na tisoče glav in pridelu na stotisoče žuljavih rok, so si ljudje sami ustvarili in naša naloga je, da stremimo, za odstranitvijo te krivice in da bo tudi delavec sodelen tistega blagostanja katerega on sedaj vstvarja le za posameznike.

Progni mojster, kakoršen bi ne smel biti.

Na progji Brezovice—Preserje vozi materialni vlak, pri katerem se mora delo opraviti v dveh urah vsled gostega prometa. Progni mojster Maccuratti pa smatra, da zadostujeta dva moža za razkladanje enega voza, čeravno je po zdravi pameti nemogoče, da bi dva moža izvršila to delo v tako kratkem času.

Da bi prognji mojster to dosegel in se »višjim« prikupil, pa neusmiljeno priganja uboge trpine in ne gleda na to če trpijo delavci vsled tega škodo na zdravju, ter primorani se javiti bolnim. V dokaz navedemo sledeč slučaj:

Vsled prenapornega dela se je dne 9. marca moral 65-letni delavec Lovro Mauser, ki je že 35 let zaposlen pri južni železnici, javiti bolnim. Zdravnik je konstatiral, da je delavec res bolan. Do 20. marca t. l. se je Mauserjevo zdravstveno stanje toliko zboljšalo, da je šel spet na delo, kar mu je zdravnik tudi dovolil. Toda revež je naredil račun brez prognega mojstra. Ko je Mauser prišel k prognemu mojstru, da mu odkaže delo, ga je ta nahrulil: »Za Vas nimam dela«, na kar se je obrnil in odšel. Toda kasneje je menda le uvidel, da je z delavcem presurovo postopal in je spremenil kazen v osemndnevni dopust.

Kar pa prognji mojster g. Maccuratti ni pomislil, je, da on sploh nima pravice kaznovati delavcev, celo tedaj ne, ako so bili bolni. Da so. Mauser ni simulant, je dokaz, da se je tekom zadnjih devet let le enkrat in sicer v gori navedenem slučaju javil bolnim.

G. Maccurattiju svetujemo, da z delavci nekoliko bolj človeško ravna kakor dosedaj, ker sicer ga bomo ostreje prejeli.

Prognim delavcem pa kličemo: Vsi do zadnjega v organizacijo in taki slučajji se ne bodo več ponavljali.

Zidan most.

Dva klerikalna shoda v senci bajonetov. Dne 21. m. m. sta se vršila dva shoda klerikalnega kandidata drja. Benkoviča in sicer ob 8. uri zjutraj v Loki pri Zidanem mostu, ob 11. uri predpoldne pa v Širjah. Toda dr. Benkovič si ni upal priti sam, temveč je užival varstvo »angeljev varuhov«. Iz tega je posneti, da ima dr. Benkovič jako slabo vest, ker si ne upa drugače med volilce, nego v senci bajonetov. Ko je ljudstvo to videlo, se je pogledovalo, češ: saj nismo tolovaji, da se pride z orožniki k nam. Ce imajo socialni demokratje shod, je vsakomur dovoljen prost vstop in beseda; toda pri Benkoviču je kaj drugega. Na njegove shode ima vstop le tisti, ki je s posebnim vabilom povabljen. Tako

je n. pr. tudi tukaj izjavil pred otvoritvijo shoda: »Kdor je dobil vabilo, ali pa se smatra za pristasa Kmečke zveze sme noter, drug pa nobeden«. Proti temu je velika množica kmetov in drugih volilcev odločno protestirala in dr. Benkovič je slišal take, da bi nikdar več ne šel med ljudi, če bi imel kaj sramu v sebi.

Tudi širski župnik je ta dan pomagal drju. Benkoviču s tem, da je maševal ob 10. uri, kar ni njegova navada.

Iz vsega Benkovičevega postopanja je razvidno, da mu ni mar toliko za volilce, kakor pa, da pride do korita. Ves čas kar je bil poslanec, se ni zmenil za volilce, toda sedaj, ko se gre za mandat, pa se vrti krog njih. Pozabil je najbrž na to, da je pri zadnjih volitvah obljubil kmetom, da jim bo manjše zadeve brezplačno reševal in da si jih je potem vkljub svoji obljubi pošteno zaračunal.

Volilci! Sedaj hodijo klerikalci v spremstvu orožnikov iskati Vaših glasov in Vas mamijo s sladkimi obljubami: ko pa pridejo do korita, pa ne ganejo z mezinem, da bi kmata rešili propada. Takrat so jim ljubši veleposestniki, ki odirajo vse sloje.

Kar se pa tiče shoda v Loki, nam je samo omeniti, da je bil jako slabo obiskan. Vrhutega je bila polovica obiskovalcev nevolilcev in otrok.

Gledé orožniške asistence pa smo mnenja, da je popolnoma odveč spremljati vsiljive klerikalne kandidate, ker si itak ne moramo umazati rok z njimi. Saj vendar imamo dosti drugih argumentov in ni nam treba rabiti surove sile. Ce druge stranke lahko prireajo shode brez bajonetov, bi jih lahko tudi klerikalci, ker davkoplačevalci ne plačujejo orožnikov zato, da se privilegira eno stranko.

Volilec pa kličemo: 13. junija vsi na volišče ter napišite na glasovnico:

Melhijor Čobal,

vodja konsumnega društva v Zagorju.

S tem boste najjasnejše pokazali drju. Benkoviču, da ga ne marate.

Zavedni volilci.

Domače vesti

POZOR! Z ozirom na neznosnost sedanje žitne carine, ki je glavni vzrok draginje, ki jo bodo imela carinsko-politična vprašanja v novem parlamentu opozarjamo cenjene čitatelje in čitateljice na znanstveno razpravo sodr. dr. O. Bauerja o agrarnih carinah, ki je za umevanje tega aktualnega, v življenje vsake delavske in predvsem železničarske rodbine globoko posegajočega vprašanja neobhodno potrebna.

Nezgoda na železnici. Dne 17. maja t. l. se je na Aussig-Tepliški železnici, na postaji Aussig dogodila težka nezgoda. Sprevednik, sodr. Vaclav Kraus je prišel pod kolesa, ki so mu odrezale levo nogo. Revež je moral ležati dve uri brez pomoči. Celo uro se je iskalo nosilnico, ki je bila zaklenjena in ker je uradnik, ki je imel ključ pri sebi, hodil kdove kje, so morali poklicati ključavničarja. Iz postaje se je telefoniralo železniškemu zdravniku, a povedalo se mu ni, zakaj se gre in tako je prišel brez potrebnih pripomočkov, da bi ponesrečencu pomagal. Nato se je Krausa prepeljalo v bolnišnico, kjer so mu takoj odvzeli nogo; toda sodr. Kraus je umrl vsled prevelike izgube krvi, ker je bil prej dve uri brez pomoči. Ko se je iskalo nosilnico, je uradnik zarezal nad dotičnim: »Glejte raje, da pride vlak naprej!« — To je sistem Aussig-Tepliške železnice, po katerem se je naravnost umorilo delavca. — V nedeljo (21. m. m.) je bil pogreb ponesrečenca in veliko število sodrugov ga je spremlilo k zadnjemu počitku. Velikanska vdeležba je bila plamene protest proti morilnemu sistemu železnice.

Železniška nezgoda vsled nemarnosti uprave. Med postajama Smidar-Hoch Vesely 8 km dolge ozkotirne železnice je 21. m. m. skočil vlak iz tira. 15 oseb je deloma težko ranjenih. Vzrok nezgode je slabo stanje proge. Pragi so skoraj popolnoma gnili, da zebli več ne držijo. Vrhutega je progla vsled deževja močno poškodovana. Vsled tega je vlak skočil iz tira in se prekotil po nasipu navzdol. Več voz je razbitih. Železniško osebje, požarna bramba in več tamošnjih prebivalcev so se takoj vdeležili rešilnega dela.

Socialnodemokratična volilna zmaga. — Občinski volitvah v Idriji, ki so se vršile 29. m. m. je izvoljenih 11 socialnih demokratov, 11 slovenskih liberalcev in 8 klerikalcev.

Železniška nezgoda. V nedeljo dne 28. maja je na progi Amstetten—Pontabel med postajama Einöd—Breže ponesrečil vlak št. 985 od katerega je poškodovanih 11 vóz, ki so morali ostati na progi. Osojbu se k sreči ni nič zgodilo.

Posebni vlak za dvorne konje. „Pravo Lidu“ poroča, da je bilo dne 28. aprila t. l. izdano naslednje službeno povelje:

Službeno povelje št. 152

V noči od 1. na 2. maj se odpelje iz Brna na Dunaj (državni kolodvor) *posebni vlak* z dvornimi konji po priloženem voznom redu. V tem vlaku se bo peljal 25 glav dvornih konj v šestih hlevskih vozovih in dvorni uradnik v vozu B (II. razred). Dunajska kurilnica odpošlje za ta vlak v Brno stroj 23. ali 35. serije.

Službenim predstojnikom se naroča, da *ukrenejo vse potrebno za varen transport tega posebnega vlaka*. Prejem tega *službenega povelja* je *brzjavno* potrditi prometnemu načelniku na Dunaju.

Kakšna skrb, da se konjem nič žalega ne zgodi! Ni še dolgo tega, ko se je na isti progi blizu Wildenschwerta zgodila železniška nesreča, ki je šestim uslužbencem ugrabila življenje. Nesreča se je zgodila samo zategadelj, ker je železniška uprava iz skope „štedljivosti“ črtala enega zavirača! Boljše je dvornemu konju nego železničarju! Koliko več skrbi in pozornosti posveča država dvornim konjem nego navadnim ljudem!

INOZEMSTVO.

Železničarski kongres v Italiji. Kongres sindikata italijanskih železničarjev — najmočnejše železničarske organizacije — ki se je vršil v Milanu, je bil zaključen 28. aprila t. l. Pri razpravah o zavzemanju stališča napram vladi so bili izključeni zastopniki časopisja. Govori se, da bodo železničarji stavili zahteve, in če jim vlada ne ugodí, stopijo železničarji v pasivni odpor.

Kongres je sklenil, da pristopi konfederaciji dela. Povdarjala se je tudi potreba strokovnega glasila, ki bi zastopalo interese železničarjev, ker je dosedaj v Milanu izhajal o dnevniki „La Conquista“ moral ponehati s primanjkljajem 23.500 lir. Kongres je med drugim izrekel zahvalo republikanskemu „Ragione“ za njegovo zadržanje med železničarsko agitacijo.

Članom bolniške blagajne južne železnice.

Spremenitev obstoječih določb glede javljanja bolezni družinskih članov.

V okrožniški zbirki A je objavljena okrožnica, ki je stopila v veljavo s 1. majem 1911. To spremenitev se je sklenilo na zadnji seji odbora bolniške blagajne. Okrožnica je sledeča:

št. 2614/Kr. K. ex 1910.

121.

Vsem gg. načelnikom službenih oddelkov, obratnih inšpektoratov, lokalnim načelnikom in vsem železniškim zdravnikom avstrijskih prog južne železnice.

Brezplačno zdravljenje družinskih članov.

Z okrožnico 268 A 1910 se je določilo, da je za brezplačno zdravljenje družinskih članov po železniških zdravnikih predložiti bolniški list (obr. Kr. K. št. 6a).

Ta način se je izkazal preokoren in se ni obnesel.

Vsled tega spremenimo deloma omenjeno okrožnico s sledečimi določbami z veljavo od 1. maja 1911.

1. Izdajanje rdečih bolniških listov za slučaj bolezni družinskih članov se opusti.

2. Družinski člani bolniško-blagajniških članov, ki niso uradniki in imajo legitimacijo za vožne listke po režijskih cenah izkažejo napram pristojnim železniškim zdravnikom svojo pravico do brezplačnega zdravljenja s svojo legitimacijo. Kar se tiče otrok pri katerih je dvomljivo če ni že prekoračena starostna meja, se tozadevno odločitev prepusti železniškemu zdravniku.

Izkaznice identitete same ob sebi ne zadostujejo kot dokaz upravičenosti.

3. Za upravičene družinske člane bolniško-blagajniških članov, ki niso uradniki in nimajo legitimacij za vožne listke po režijskih cenah, dobijo pri svojem lokalnem predstojniku posebne legitimacijske listke (obr. Kr. K. št. 45) in s temi

dokažejo svojo pravico do brezplačnega zdravljenja pri železniških zdravnikih.

4. Kot izkaznica za upravičenost družinskih članov uradnikov, ki so člani bolniške blagajne, velja edinole pod št. 3 naveden legitimacijski listek (obr. Kr. K. št. 35). Legitimacija za vožne listke po režijskih cenah se ne more smatrati kot izkaznica že z ozirom na to, da velik del uradnikov ni vključen v bolniško blagajno.

Legitimacijski listek dobi številko sprejemnice dotičnega člana; nje izdajanje je vbeležiti v status. Vse vpise v legitimacijski listek sme izvršiti le lokalni predstojnik ali pa njegov namestnik na podlagi službenih tabel ali pa statusove knjige. Imenu člana bolniške blagajne je vsikdar dostaviti služben posel. Pri označenju upravičenih družinskih članov (§ 16 odstavek 4. in 5. pravil) zadostuje vpis krstnega imena; pri otrocih je vedno navesti tudi rojstno leto. Legitimacijski listki veljajo le za dobo šestih mesecev. Po preteku prve veljavnosti se jih lahko šestkrat podaljša vsakokrat za pol leta in sicer s tem, da se na primernem mestu na zadnji strani pritiska pečat službenega mesta in s podpisom lokalnega predstojnika.

Pri podaljšanju legitimacijskih listkov je natančno pregledati na prednji strani vpisane podatke in jih eventualno popraviti.

Ako član bolniške blagajne, ki je v posesti legitimacijskega listka, izstopi iz železniške službe, mu je odvzeti legitimacijski listek predno se mu izroči njegove listine. Ako je to iz kakršnega koli vzroka nemogoče, je to takoj javiti pristojnemu železniškemu zdravniku. Odvzete legitimacijske listke je uničiti.

O vsaki zlorabi legitimacijskih listkov je takoj poročati uradu za bolniško in nezgodno zavarovanje.

Po goriomenjenih pogojih za olajšavo obveščanja med člani bolniške blagajne in železniškimi zdravniki je v splošnem ležeče na članih samih, da skrbijo v slučaju obolevnosti družinskih članov za zdravniško pomoč. Lokalni predstojniki so dolžni kolikor mogoče podpirati uslužbence (n. pr. potom službenih pisem, brzjavnih in telefoničnih poročil i. t. d.) zlasti tedaj, ako ne stanujejo v kraju, kjer je železniški zdravnik.

Člani bolniške blagajne pa so v lastnem interesu obvezani, da v vsakem slučaju pošiljajo obolevne svoje, v ordinacijo k železniškim zdravnikom; v kolikor to pripušča stanje bolnikov, da se zdravnikom ne otežijo pomnoženega dela z neopravičenim klicanjem.

Ob tej priliki se še enkrat opozarja, da imajo člani bolniške blagajne pravico se obrniti le na železniškega zdravnika radi brezplačnega zdravljenja svojih družinskih članov. Le v nujnih slučajih se ne sme za prvi obisk poklicati tujega zdravnika, če je železniški zdravnik zadržan. V tem slučaju narasle stroške plača bolniška blagajna.

O tej okrožnici je takoj na primeren način obvestiti vse člane bolniške blagajne. Posebne izvode, kakor tiskovino „legitimacijski listek“ (obr. Kr. K. št. 45) je naročiti pri uradu za bolniško in nezgodno zavarovanje na Dunaju.

Dunaj, dne 22. marca 1911.

Za odbor:

predsednik: Dr. Hermann s. r.

Predstoječa okrožnica je bila poslana železniškim zdravnikom v svrhu informacije sledečim spremnim pismom:

C. kr. priv. južnoželezniška družba, št. 2615 Kr. K. 10.

Vsem gospodom železniškim zdravnikom!

V prilogi Vam pošljemo poseben izvod okrožnice št. 2614 Kr. K. ex 1910, s katero se določa, da od 1. maja 1911 naprej v splošnem ne javlja lokalni predstojnik bolezni družinskih članov pristojnemu železniškemu zdravniku, temveč član bolniške blagajne sam. Raditega se ne bo več vporabljalo rdečih bolniških listkov, ki so bili uvedeni z okrožnico 268 A 1910.

Da se zabrani zloraba inštitucije, morajo družinski člani, ki zahtevajo brezplačno zdravljenje, svojo upravičenost dokazati pristojnemu železniškemu zdravniku. Radi popolnosti navajamo v sledečem določbe prej navedene okrožnice.

(Sledijo točke 1. 2. in 3., ki se dobesedno vjemajo s točkami 2. 3. in 4. predstoječe okrožnice. Raditega jih tukaj ne ponavljamo. Ur.)

K tem točkam je opomniti:

Kot legitimacije za kupovanje vožnih listkov po režijskih cenah se smatrati izključno le rdeče legitimacije za žene in otroke aktivnih železniških uslužbencev, rdeče legitimacije s krilatim kolesom za žene in otroke železniških delavcev in dninarjev z najmanj desetletno službeno dobo, ali pa sive začasne legitimacije za režijske listke.

Identitetni listki, katere dobivajo uslužbenci vseh kategorij brez ozira na službeno dobo so v svrhu neporabni že vsled tega, ker se o njih ne vodi evidence in se jih tudi pri izstopu iz službe ne zahteva nazaj. Družinskih članov, ki se ne morejo izkazati na način, ki je naveden v točkah 1. 2. in 3., ali pa se izkažejo z legitimacijo, ki ni več veljavna, se ne more zdraviti na stroške bolniške blagajne. Le v izjemnih slučajih in le tedaj, če je železniškemu zdravniku nedvomljivo znana upravičenost dotične osebe, se to lahko spregleda.

Če zve železniški zdravnik o zlorabi kake legitimacije, posebno pa, če jih rabijo druge, neupravičene osebe, mora to takoj naznaniti uradu za bolniško in nezgodno zavarovanje na Dunaju. Vsled odprave rdečih bolniških listkov je po oblastnih

predpisana bolniška statistika glede družinskih članov brez vodstva izveštij pri železniških zdravnikih nemogoča. Da se pa gospodom zdravnikom ne nalaga preveč pismenega dela, smo uvedli posebno izveštja za družinske člane. V teh izveštjih so samo tiste rubrike, ki so neobhodno potrebne. Prosimo pa nujno, da te rubrike vestno in natančno izpolnite.

Ker obsega statistika le število slučajev zdravljenja, ne pa števila dni, je v mesečna izveštja sprejeti le iste osebe, katere se je v dotičnem mesecu pričelo zdraviti in se na ta način izkaže v izveštju vsak slučaj le enkrat.

Izveštja glede družinskih članov se lahko piše s svinčnikom in jih je najkasneje 5. vsakega meseca poslati uradu za bolniško in nezgodno zavarovanje na Dunaju.

Goriomenjene določbe se uveljavijo s 1. majem 1911.

Dunaj, dne 22. marca 1911.

Za odbor:

Dr. Hermann, predsednik.

Kdo je revolucionar?

(Konec.)

Ti gospodarski boji pa tudi določajo *politične pojave*. Kapitalisti zahtevajo pomoči od države napram delavstvu, kajti tudi v političnih bojih sta si buržoazija in proletarijat smrtna sovražnika. Leta 1899. so se združili francoski socialisti z liberalno buržoazijo proti nazadnjakom. Ko so se pa pojavili veliki gospodarski boji, ko so stopili v stavko delavci elektrarn, poštni uslužbenci in železničarji, se je buržoazija ustrašila in zveza je bila razbita. Liberalna buržoazija je zahtevala z drugimi meščanskimi organizacijami vred, da se razpuste strokovne organizacije in da se omeji koalicijska svoboda delavstva. Pod geslom: »Za posest! Proti delavcem!« so se združili liberalci z nazadnjaki; socialisti so stali sami napram združenim meščanskim strankam. Tudi demokratična ljudovlada je na enkrat poznala le to ali pa ono stran: tu buržoazija — tam proletarijat! *Poostrenje razrednega nasprotja*, to je vspeh vsega notranjega razvoja kapitalističnih držav.

Ob enem pa prodira kapitalizem v vedno nove kraje in ustvarja tudi tam največja nasprotja koristi. Dežele, ki še nimajo lastnega kapitalizma se potom bank, železnice, paroplovnih družb in tujih trgovcev osvajajo in tem sledi kaj kmalu tudi vojak. Blagu sledi prapor! Tako se je zgodilo v Perziji, katero si hočeta Rusija in Anglija podvreči, nadalje na Balkanu, za katerega se zanimajo vse evropske kapitalistične države; nadalje v Maroku, Mehiki in Mandžuriji... Tuje dežele se na ta način tirajo v *revolucijo*. One poskušajo urediti svoje gospodarstvo in svojo državo po evropskem vzoru, da se rešijo podjarmljenja po evropskem kapitalizmu. To je bil vzrok revolucionarnega gibanja v Perziji leta 1891., ko se je hotelo oddati domačo tobačno industrijo neki angleški akcijski družbi. Deset let pozneje se je revolucija ponovno pojavila, ko je postal pritisk ruskih, angleških in belgijskih kapitalistov intenzivnejši in je bila vsled tega nesrečna dežela pred razpadom. Prišlo je končno do obupnega boja celega naroda proti domačim izkoriščevalcem, ki so bili orodje tujih kapitalistov. Ravno na tak način se je pojavila turška revolucija ko je stavila Rusija in Anglija ultimatum; Mladoturki so odstranili sultana Abdul-Hamida, ki ni znal čuvati turške interese napram prodirajočim evropskim kapitalistom. Ravno taka gibanja vidimo danes v Indiji, v Mehiki in na Kitajskem, kjer vlada obljubuje, da bo čez tri leta sklical državni zbor in jo nezadovoljni prebivalci povprašujejo: »Kdo bo ta tri leta rešil Mandžurijo?

Duh revolucije prevladuje danes ves obljuden svet brez razlike narodnosti in vere. Strah, da bi tuj kapitalizem uničil samostojnost lastnega naroda, je vir revolucionarnega gibanja. Narodi, ki so stoletja spali, se probujajo.

Kapitalizem pa spoznava nevarnost, ki mu preti. Ojačuje povsod svoje orožje, da si obdrži nadvlado. Davki in državni dolгови naraščajo, v orožarnah in ladjedelnicah pa se marljivo dela. Ob enem pa raste sovraštvo med kapitalističnimi državami. Če se ves svet maje, je najlepša prilika za rop; toda

Zavžijte,

ako ste nahodni, hripavi, zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsa fluid“. Mi smo se sami prepričali pripravnih, vratnih boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstletna za poskušnjo K 5—, 2 tuca i K 8'60a franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici štev. 275 (Hrvatsko).

en ropar ne privošči drugemu plen. Danes se družita Rusija in Anglija, da podjarmita Perzijo; jutri se bodeta sprli za plen. Povsod kjer prodira kapitalizem v zaostale dežele, nastaja povod prepira za svetovne države.

Na vshodnem Balkanu stojita Avstrija in Rusija, v Albaniji Avstrija in Italija, v srednji Aziji Nemčija in Anglija, v Maroku Francija, Španija in Nemčija, na Kitajskem Japonska in severo ameriške združene države, vse pa so nevoščljive in ljubosumne po uspehih nasprotnika, in do vrata oborožene. Nevarnost vojske postaja vsled tega od leta do leta večja. Hoče-li kapitalizem še enkrat poslati v boj milijonske armade za plen drugega sveta — onega sveta, kjer ne velja več »deset božjih zapovedi« kakor pravi pesnik angleškega imperijalizma? Vlade kličejo na boj proti mednarodni socialni socialni demokraciji. Moč podjetništva, vpliv oblasti, laži vladnega časopisja, obrekovanje cele armade plačanih agitatorjev, vse to naj brani prestol in oltar pred nezadovoljnimi.

Med tem pa preobrača kapitalizem celotno družbo. Združuje vedno večje mase ljudi v svojih industrijskih okrajih, vodi vedno nove narode v boj proti izkoriščanju ni končno sam tira kapitalistične države v bojovno-krvave pojave, da vzbudi duše narodov. On je pravi revolucionar, katerega ne more nobeden sodnik vreči v ječo pa tudi nobeden podjetnik strahovati, odvzeti mu pa tudi ne more zaupanja v masah najpodlejša volilna laž.

Politično življenje je podobno morju. Ampak v globinah gospodarskega življenja kali žetev prihodnjih revolucij.

RAZNE STVARI.

Bogastvo in beda. Iz Londona se poroča: Slučaj je nanesel, da se pred kratkim eden in isti dan objavilo dve vladni poročili, ki se medsebojno komitisata na drastičen način. V enem poročilu je bilo v pretečenem letu 10.300 oseb, ki so imele nad 5000 funtov šterlingov (120.000 kron) letnih dohodkov. Skupno so dohodki teh oseb znašali 130.000.700 funtov šterlingov (3.120.016.800 kron), povprečno na osebo 12.621 funtov šterlingov (302.621 funtov šterlingov (302.924 kron). Drugo poročilo se tiče smrtnih slučajev, ki jih je v l. 1909 povzročil glad in pomanjkanje. Smrtnih slučajev je bilo v poročilnem letu 119. Od teh je bilo 54 samo v Londonu. V enem teh slučajev so mrtvaški ogledniki izrazili: „od lakote umri“. Pa tudi v drugih slučajih se je kot glavni vzrok smrti konstatiral glad in poleg tega pomanjkanje, „nepriprava“ hrana, bolezen vsled pomanjkanja itd. V treh slučajih je umrla dobival starostno rento.

Kapitalističen gospodarski nered je lahko ponosen na ta izid. Na eni strani 302.924 kron dohodkov, na drugi pa smrt vsled gladi in pomanjkanja.

Svarilo!

Državnoželezniško ravateljstvo u Trstu je za goriško kurilnico razpisalo mesta strojevodnih namestnikov. Svarimo vsakega tovariša, naj se ne da zapeljati in premestiti v Gorico. Razmere v Gorici so jako slabe; mnogo službe, malo počitka; zaslужek je napram prejšnjemu znižan za 40%. Proga je slaba, ker je na njej voziti skozi 44 predorov v skupni dolžnosti 32 kilometrov. Za odvajanje dima iz predorov je jako slabo preskrbljeno in vsled tega se nahajajo v njih škodljivi plini v veliki meri. Vrhutega je tukajšno podnebje jako vroče. Pitne vode primanjkuje povsod. Studenčnica je n. pr. v Gorici nekaj neznanega. Zato pa so tam cisterne, v katerih se zbira deževnica in druga slaba voda, v kateri kar mrgoli raznega mrčesa. Stanovanja so draga in nepraktična ter polna raznega mrčesa kakor ščurkov, stenic itd. Živila so v Go-

rici jako draga; 1 kg govejega mesa stane 2 kroni 24 vinarjev, 1 kg krompirja 16 vinarjev itd.

Mnogo tovarišev je že prišlo v Gorico, a vsi bi radi zopet odšli.

Goriško strojno osoblje.

Volilno gibanje.

Volilno gibanje na Krasu je postalo precej živahno. Klerikalni kandidat dr. Stepančič lazi po Krasu okrog ter preiskuje vodnjake. Javnih shodov klerikalci ne prirejajo, ker nunci po cerkvah, v spovednicah in župniščih razvijajo potrebno agitacijo. Bankerotna liberalna stranka si ne upa pod to umazano firmo več nastopati in je njen kandidat dr. Gregorin nad strankami, kakor je to sam izjavil na shodu v Rihemberku: „Jaz nisem ne liberalci ne klerikalci, Slovenec sem; če bodem izvoljen bodem skušal slovenske zastopnike združiti“. Program je pa ukradel socialnim demokratom.

Dočim klerikalci kakor tudi liberalci nastopajo z javnosti itak znanim terorjem, nastopajo socialni demokrati z podukom in izobrazbo ne meneč se za podivjanost nasprotnikov. Volilno gibanje nam daje priliko, da zanesemo soc. demokratično idejo v zadnjo vas. Taka agitacija bode brezdvomno porodila sad spoznanja in dovedla tudi kmečko ljudstvo v organizacijo. Nad 30 volilnih shodov je dovršenih z najboljšim vspehom.

25. t. m. je bil v prijazni vasi Štorje volilen shod, ki je bil zelo dobro obiskan in na katerem sta govorila sodruga dr. Tuma in Kopač. Navzoči volilci so mirno poslušali stvarna izvajanja in marsikomu je vtripnila solza iz oči nad tolikim gorjam. Samo eden ondotnih učiteljev, ki je baje Gregorinov sodnik, je poskušal s petjem v bližnji gostilni motiti shod, kar se mu pa ni posrečilo. Ta pouk bode ostal ljudstvu v živem spominu.

Ravno nasprotna slika se nam je pokazala v Sežani. Že prvi pogled po trgu nam je pokazal, kdo je dosedanji učitelj tega ljudstva. Izmed 20 lepakov na katerih je bil označen shod, je ostal le en sam nedotaknjen; vse druge so potrgali politični pobalini, ki so zajemali svojo politično modrost iz sklede tržaške degenerirane frakarije.

Shod je bil še precej dobro obiskan. Sodruga dr. Tuma je s primernim pozdravom otvoril shod in opozoril navzoče na določbe zakona o volilni svobodi. Poročevalec je podal v krasnih besedah velezanimiv obris politične situacije in nastanek liberalne in klerikalne stranke na Goriškem. Takega predavanja menda še niso slišali v Sežani.

Za sodr. Tuma je razvil kandidat sodr. Kopač v enournem govoru program socialne demokracije. Dočim so navzoči kmetje in delavci pazljivo poslušali stvarna izvajanja obeh govornikov, je prišlo nekaj sladko gignjenih liberalnih koštrunov, pod vodstvom dobro znanega člana N. D. O. finačnega stražnika Bekarja iz Trsta, namenoma razgrajati na shodu.

Ti so v enomer z medklici in medsebojnimi pogovorom motili zborovanje tudi potem ko je dr. Tuma imenoval dotičnike politične suroveže in brezznačajneže.

Za kandidatom se je javil k besedi g. Mahorčič, za katerega pa bi bilo mnogo bolje, da bi bil molčal, kakor pa da je podajal zmedene politične pojme. „To je vse lepo, kar socialisti govorijo, če bi to tudi izpolnjevali. Če so socialni demokrati za kmeta, zakaj jim ne žrtvujejo svoje dijete“, se je »bistroumno« odrezal.

Za njim je dobil besedo znani »živijo« — kričar finančni stražnik Bekar iz Trsta. Nadejali smo se, da nam bode ta veleum kaj pametnega povedal, pa ni znal drugega kakor k sodrugu Tumu obrnjen: »g. doktor, Vi ste list našega drevja, Vam damo Sežančani svoj glas, četudi zastopate isti program kakor g. Kopač. Ker pa Vi ne kandidirate, zaključujem z »živijo, naprej zastava Slave«.

13. junija za Gregorina naš listek se glasi: Bog živijo. Temu glasu se je pridružilo samo nekaj njemu podobnih razgrajčev. V dvorani ostali kmetje in delavci pa so izjavili: »Takim divjakom ne damo niti pol glasu«.

Spodnja Poljskava.

Dne 21. t. m. je bil v gostilni g. Smeh na Spodnji Poljskavi ob 9. dop. volilni shod, na katerem je govoril naš kandidat sodruga Alfred Pičinin. Udeležilo se ga je toliko ljudstva, da sta bili obe dvorani natlačeni; v veži in od zunaj pri oknih, ki so bila odprta, so poslušali volilci, ker ni bilo prostora v dvorani. Prišli so tudi razgrajči nemške nacionalne stranke, tukajšnji uradniki, poduradniki in tovarnar Steinklauber jun. z namenom, da bi razbili shod, kar pa se jim ni posrečilo. Pod predsedništvom gosp. Zelana je dobil prvi besedo sodruga Pičinin, ki je v jedratih besedah razložil program soc.-demok. stranke ter delovanje maščanskih strank v državnem zboru zadnjih 4 let. Iz njegovega govora je bilo spoznati, da je samo soc. demok. stranka strogo dosledno zastopala v resnici ljudske koristi, čemur so tudi navzoči pritrdjevali. Nato je dobil naš sodruga in kandidat 24. volilnega okraja Ivan Petelinšek besedo, ter je govoril v nemškem jeziku in razvil naš program. Kjer so ga pa nemški nacionalci motili z medklici, je pošteno obračunal z njimi. Ko je razložil delovanje nemške nacional. po slancev v državnem zboru, so začeli tuliti kakor zverine, naši sodrugi so enega postavili na hladno in potem se je počakalo 1/4 ure, da se je moglo zborovati dalje. Za njim je dobil besedo veliki germanec Schwab adjunkt na Pragerskem, ki ga že vsak otrok pozna, in klobasal o narodnem vprašanju, da še sam ni vedel, kaj hoče. Ko mu je neki kmet rekel, naj pove kaj za kmeta, pa ne takšne neumnosti, da še sam ne ve, kaj govori, je povedal, da so železničarji že nekaj dobili, za kmeta pa soc. demokracija še nič ni storila. Rekel je: »Kmet je danes res obložen z davki ali davki morajo biti, kmet pa si mora pomagati s tem, da podraži svoje prideleke, da lahko potem davke plača; ali če kmet zviša za 2 vin. mleko je prva soc. demok. stranka, ki kmeta napade. Ona še dosedaj za kmeta ni ničesar storila in tudi ne bo«. Ko je potem govoril še tovarnar Steinklauber, in rekel, da potrebujemo vojske, bojne ladje in topove (seveda da bodo varovali njegov kapital) je dobil sodruga Pičinin besedo in obračunal s predgovornikom. Povedal je tudi, da je kandidat Stajerejančeve stranke Ludvik Kresnik 16. t. m. na shodu na Pragerskem rekel, da so železničarji preveč prosti, ker delajo samo 12 ur in so 24 prosti in da bi morali imeti 24 ur službe in 12 ur prostosti, ter da on tudi ni za to, da bi njegov hlapec samo 12 ur delal (železničarji zapomnite si te besede). Ko so slišali te besede, je začela »inteligenca« kričati in divjati kakor blazna. Ko se je poglobilo vpitje, je dobil besedo še sodruga Petelinšek, ki je v drugič obračunal z nemško nacionalnimi hujskači, ki so tulili kakor divje zverine. Nemško nacionalna pragerska inteligenca ni nič hajlala, ker se je bala kmetov: ko je odšla, je ostalo še dokaj kmetov in sodrugov, na kar jih je potem še sodruga Pičinin opozarjal, naj oddajo 13. junija svoje glasove kandidatu, katerega že dolgo let poznajo, ki jih je že večkrat zastopal in jih bo tudi v državnem zboru. Na to so zadoneli živio klici na mednarodno solidarnost in na našega kandidata Pičinina.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.